

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Oktyabr, 2025-yil

AXBOROT SIYOSATI VA DAVLAT IMIJINI SHAKLLANTIRISHDAGI OAV ROLI

Nargiza Ramberganova

Qoraqalpoq Davlat Universiteti

Annotatsiya : Ushbu maqolada axborot siyosatining zamonaviy davlat boshqaruvidagi o‘rni, ommaviy axborot vositalarining (OAV) davlat imijini shakllantirishdagi roli hamda O‘zbekiston tajribasidagi amaliy yondashuvlar tahlil qilinadi. Global media makonidagi raqobat, axborot xavfsizligi, ijtimoiy tarmoqlar va raqamli kommunikatsiya vositalarining ta’siri doirasida davlat imiji qanday shakllanishi yoritilgan. Maqolada shuningdek, davlatning kommunikativ siyosati, axborot muvozanati va xalqaro PR faoliyati o‘rtasidagi bog‘liqlik ilmiy asosda tahlil etiladi.

Kalit so‘zlar: axborot siyosati, OAV, davlat imiji, kommunikatsiya strategiyasi, axborot xavfsizligi, media diplomatiya, O‘zbekiston.

KIRISH

Axborot siyosati har bir davlatning siyosiy barqarorligi, ijtimoiy birdamligi va xalqaro nufuzini ta’minlashda muhim omil hisoblanadi. XXI asrda axborot texnologiyalarining tez sur’atlarda rivojlanishi, ijtimoiy tarmoqlarning keng ommalashuvi natijasida davlatlarning obro‘-e’tibori, imiji va kommunikatsion siyosati yangi shakllar orqali namoyon bo‘la boshladi. OAV endilikda nafaqat axborot uzatuvchi vosita, balki davlat imijini boshqaruvchi kuchli strategik instrument sifatida qaralmoqda.

Davlat imiji — bu nafaqat tashqi siyosatning, balki ichki siyosiy jarayonlarning ham mahsulidir. Shuning uchun davlat organlari, OAV va fuqarolik jamiyati o‘rtasidagi axborot aloqalari muvozanatda bo‘lishi lozim. Har qanday noto‘g‘ri axborot yoki manipulyativ kontent davlatga bo‘lgan ishonchni pasaytirishi, uning xalqaro maydondagi nufuziga putur yetkazishi mumkin. Shu bois zamonaviy davlatlar o‘z axborot siyosatini ilmiy yondashuv asosida shakllantirishga intilmoqda.

ASOSIY QISM

1. Axborot siyosati tushunchasi va uning ahamiyati^{[1][2]}

Axborot siyosati — bu davlatning ichki va tashqi kommunikatsiyalarni boshqarish, axborot oqimini nazorat qilish, milliy manfaatlarga mos kontent ishlab chiqish va uni ommaga to‘g‘ri yetkazish strategiyasidir. U davlat boshqaruvining bir qismi sifatida aholining xabardorligini oshirish, ishonchni mustahkamlash va ijtimoiy barqarorlikni ta’minlashga xizmat qiladi.

Zamonaviy dunyoda axborot siyosati ikki yo‘nalishda shakllanadi:

1. Ichki axborot siyosati – aholiga davlat faoliyati, islohotlar, ijtimoiy dasturlar haqida ochiq va ishonchli ma’lumot berish.

2. Tashqi axborot siyosati – mamlakatning xalqaro imijini yaratish, xorijiy auditoriyaga ijobiy obrazni yetkazish.

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Oktyabr, 2025-yil

O‘zbekiston tajribasida axborot siyosati so‘nggi yillarda yangi bosqichga ko‘tarildi. Prezident Shavkat Mirziyoyevning “xalq davlat idoralariga emas, davlat idoralari xalqqa xizmat qilishi kerak” degan tamoyili bu borada muhim burilish yasadi. OAVning ochiqligi, tezkorligi va mustaqilligi davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishiga aylandi.^{[1][2][3][4][5][6][7][8][9][10]}

2. OAV — davlat imijining asosiy kommunikatoridir.^{[1][2][3][4][5][6][7][8][9][10]}

OAV davlat bilan xalq, hukumat bilan jamiyat o‘rtasidagi axborot ko‘prigidir. U davlat faoliyatini tushuntirish, ijtimoiy islohotlarni yoritish, shuningdek, xalqaro auditoriyada mamlakatning ijobiy obrazini shakllantirish vazifasini bajaradi.

Masalan, O‘zbekistonning “Yangi O‘zbekiston” brendi hozirda ichki siyosiy barqarorlik, iqtisodiy o‘rinish va ochiqlik siyosatining ifodasiga aylangan. Bu obrazni xalqaro maydonda mustahkamlashda O‘zbekiston Milliy axborot agentligi (UZA), O‘zbekiston24, Dunyo axborot agentligi, Kun.uz, Gazeta.uz kabi media platformalar faol ishtirok etmoqda.

Shuningdek, xalqaro telekanallarda O‘zbekiston haqida tayyorlanayotgan reportajlar, tahliliy maqolalar, intervyular mamlakat imijini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Bu esa O‘zbekistonni global media makonida faol ishtirokchi sifatida tanitmoqda.

3. Axborot siyosati va media diplomatiya.^{[1][2][3][4][5][6][7][8][9][10]}

Globalizatsiya sharoitida OAV faqat milliy emas, balki xalqaro siyosat vositasiga ham aylandi. Media diplomatiya tushunchasi aynan shu jarayondan kelib chiqdi. U diplomatik aloqalarda axborot va media vositalaridan samarali foydalanishni anglatadi.

Masalan, Janubiy Koreya “K-pop” madaniyati orqali o‘zining ijobiy imijini targ‘ib qilmoqda; Turkiya esa TRT World va Anadolu Agency orqali “yumshoq kuch” siyosatini yuritmoqda. O‘zbekiston uchun ham “O‘zbekistonning yangi qiyofasi” kontseptsiyasi doirasida ijobiy branding yaratish muhim vazifadir.

Axborot siyosatida xalqaro hamkorlikni kuchaytirish, xorijiy OAV bilan tahliliy aloqalarni yo‘lga qo‘yish, chet eldagi o‘zbek diasporasi bilan media hamkorlikni rivojlantirish orqali O‘zbekistonning jahon hamjamiyatidagi o‘rni mustahkamlanadi.^{[1][2][3][4][5][6][7][8][9][10]}

4. Ijtimoiy tarmoqlar va axborot xavfsizligi.^{[1][2][3][4][5][6][7][8][9][10]}

Raqamli asrda davlat imijini shakllantirishda ijtimoiy tarmoqlarning roli beqiyos. Twitter, Instagram, Telegram va Facebook singari platformalar rasmiy axborot siyosatining bevosita kanallariga aylangan. Biroq bu jarayon xavfsizlik masalalarini ham keltirib chiqarmoqda.

So‘nggi yillarda “fake news” (soxta yangiliklar), “deepfake” texnologiyalari va maqsadli dezinformatsiya kampaniyalari davlat imijiga jiddiy zarar yetkazmoqda. Shu sababli axborot siyosati doirasida media savodxonlik, faktcheking, va axborot monitoringi tizimlarini kuchaytirish dolzarb masalaga aylandi.

O‘zbekiston bu borada bir necha tashabbuslarni amalga oshirdi: Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi, Korrupsiyaga qarshi kurash agentligi hamda O‘zbekiston jurnalistlari ijodiy uyushmasi doirasida media etikasi va axborot xavfsizligi bo‘yicha treninglar o‘tkazilmoqda.

5. XULOSA

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Oktyabr, 2025-yil

OAV davlat imijini shakllantirishda strategik rol o‘ynaydi. U nafaqat axborot uzatadi, balki fuqarolar tafakkurini, jamoatchilik fikrini va xalqaro munosabatlarda mamlakatning qiyofasini belgilaydi. Axborot siyosati esa shu jarayonning intellektual va tashkiliy asosidir.

O‘zbekiston uchun bu yo‘nalishda quyidagi ustuvor vazifalar dolzarbdir:

- Axborot siyosatini ilmiy asoslangan, tizimli shaklda yuritish;
- Milliy OAVning xalqaro miqyosda raqobatbardoshligini oshirish;
- Soxta axborot va manipulyatsiyalarga qarshi faktcheking tizimini kuchaytirish;
- Media diplomatiya va davlat PR tizimini zamonaviylashtirish.

Shunday qilib, axborot siyosati va OAVning o‘zaro uyg‘unligi zamonaviy davlatning kommunikativ qudratini belgilaydi. Bu uyg‘unlik O‘zbekistonning xalqaro imijini mustahkamlash, fuqarolarning davlatga bo‘lgan ishonchini oshirish va ochiq jamiyat sari qadam tashlashda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN MANBALAR :

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent, 2021.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Axborot sohasini rivojlantirish konsepsiyasi to‘g‘risida”gi farmoni, 2022-yil.
3. Castells M. The Power of Communication. – Oxford University Press, 2013.
4. McQuail D. Media and Society. – Sage Publications, 2020.
5. “O‘zbekiston 24” telekanali tahliliy dasturlari arxivi, 2023–2024-yillar.
6. “Gazeta.uz” (2024). O‘zbekistonning xalqaro imijini oshirish yo‘nalishlari.
7. UNESCO (2023). Media Development Indicators and Information Governance.